

ФЛЕШМОБ ЯК НОВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ РУХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано флешмоб як впливове соціальне явище, що популярне серед молоді. Досліджено історію його виникнення, структуру та роль у суспільстві. Виокремлено форми флешмобів, наведено приклади організованих зборів людей, що відбувалися в різних країнах світу.

Ключові слова: флешмоб, натовп, лідер, «маятник», правила флешмобу, соціальні мережі.

Abstract

The flashmob is analyzed as an influential social phenomenon that is popular among young people. The history of its origin, its structure and its role in society are investigated. The forms of flash mobs are singled out, examples of organized gatherings of people taking place in different countries of the world are given.

Keywords: flashmob, crowd, leader, pendulum, flashmob rules, social networking.

Раніше була дивною така картина: молоді люди збираються у визначеному місці й демонструють свою згуртованість. Нині такі акції (флешмоби) стали популярним способом вияву протесту або згоди.

Флешмоб (у перекладі з англійської – миттєвий натовп, хоча прихильники цього явища надають перевагу назві «розумний натовп»). Це неочікувана поява людей у запланованому місці з певною метою. Учасники флешмобу мають свого лідера, якого називають «маятником». Він першим приходить на вказане місце, подає умовний знак про початок і закінчення акції. Після закінчення флешмобу його учасники розчиняються серед людей, що викликає ефект раптовості. Як правило, флешмоби організують через соціальні мережі чи інші сучасні засоби комунікації. Постають питання: які причини виникнення та роль флешмобів?

Соціологи, психологи визначають кілька причин. По-перше, молодь збирається заради розваги, урізноманітнення нудного перебігу подій. По-друге, подібні акції є способом справити враження людей. По-третє, юнаки та дівчата під час флешмобу виявляють причетність до якоїсь грандіозної великої справи. По-четверте, миттєва поява й зникнення надають гостроти відчуттям і можливість самоствердитися, випробувати себе [1].

Організатори флешмобів дотримуються чітко визначених принципів, які полягають у тому, що подібні акції не стосуються релігії, політики, економіки. Учасники флешмобу повинні знати такі правила: не можна порушувати етичні норми; не спілкуватися з іншими учасниками акції на його тему, поводити себе, як незнайомі люди; не приїжджати на акцію у кількості більше 2-3 людей; бути серйозними; не запізнюватись; не привертати до себе уваги; не створювати скупчень; не мати конфліктів з поліцією; бути у тверезому стані.

Виявляється, що флешмоб може організувати кожен. Ініціатору необхідно придумати сценарій і розмістити його на відповідному сайті. Після обговорення перебігу дій на відкритих форумах і шляхом голосування обирається найкращий, який згодом буде реалізований [1].

Досліджуючи флешмоб як суспільне явище, можна зауважити, що структура ролівої диференціації має спільні ознаки з натовпом. Учасники флешмобу виконують, як правило, такі ролі: організатори натовпу; активісти, якими є найзавзятіші; послідовники – це люди, які рівняються на активістів; люди, які заради цікавості потрапили до натовпу; люди, які випадково стали учасниками акції, перехожі на вулиці.

Лідеру флешмобу потрібно мати не тільки інтелект, а й високу чутливість, оскільки «маятник» повинен миттєво реагувати на настрій натовпу. Як тільки учасникам акції починає набридати або вони відчувають небезпеку, флешмоб закінчується за вказівками лідера [1].

Стосовно його соціальної спрямованості, то він став соціальним рухом після того, як у жовтні 2002 року світ побачив книгу соціолога Г. Рейнгольда «Розумний натовп: наступна соціальна революція», в якій автор заявив, що люди з метою самоорганізації будуть використовувати нові комунікативні технології [2]. Прочитавши Рейнгольда, Р. Зазуєта у 2003 р. створив сайт

flocksmart.com, учасники якого почали призначати перші зустрічі. 17 червня 2003 р. у Нью-Йорку пройшов перший флешмоб, під час якого приблизно двісті осіб виявили бажання купити дорогий килим в універмазі Масу's.

Нині флешмоб є новим соціальним рухом, який об'єднує людей спільною метою. Така акція збирає учасників завдяки їхній мобільності з метою зміни цінностей та установок, відкидаючи традиційні політичні засоби. Окремо треба зазначити про відсутність формального і бюрократичного способу організації флешмобу, оскільки весь процес відбувається прозоро, з активним залученням нових членів.

Отже, структура флешмобу така: сегментована, поліцентрична, інтегрована. Сегментована, оскільки складається з багатьох різних груп, які збільшуються і зникають, поділяються й об'єднуються, поширюються і стають партнерами. Поліцентрична через те, що є багато лідерів, але вони тимчасові, вони не можуть відповідати за всю групу. Інтегрована, оскільки різні групи одного руху не ізольовані одна від одної. Таким чином, відповідно до задумів груп, вони можуть розширюватися і зменшуватися. Учасники мають нагоду обмінюватися інформацією та ідеями, координувати участь у загальних акціях [1].

Виокремлюють такі форми флешмобу: моб, лонг-моб, І-моб, автомоб, буккросинг, СМС-моб, арт-моб. Наприклад, І-моб – це флешмоб у мережі Інтернет. На жаль, таку акцію важко відстежити, оскільки дуже велика кількість людей одночасно однаково діє. У вересні 2000 р. у Великобританії був організований автомоб, учасники якого висловили протест проти підвищення цін на бензин. Бурхливими аплодисментами закінчився буккросинг 24 червня 2003 р. у Римі. 200 осіб зайшло до книгарні й запитувало у продавців неіснуючу книгу. Терпіння працівників книжкової крамниці було безмежним, тому після вдячних оплесків мобери тихо розійшлися. СМС-моб – це моб, що здійснюється за допомогою повідомлень на мобільні телефони [1].

В Україні було започатковано новий вид флешмобів, зорієнтованих на груповий прояв протесту. Це завчасно спланована масова акція, учасники якої зненацька з'являються в громадському місці і протягом декількох хвилин завчасно обговореним способом протестують, а потім за сигналом хутко розходяться [3]. Прикладами флешпротестмобів є такі масові акції: «Повернись до влади спиною», «На молодь забий», «Ми не будемо мовчати». У мережах Facebook та Instagram набуває популярності флешмоб на захист та підтримку української мови. Користувачі соцмереж публікують фото, де вони тримають аркуш паперу з написом «Мова на часі», та закликають депутатів ухвалити закон № 5670-д «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який Верховна Рада проголосувала у першому читанні [4].

Сьогодні немає чітко визначеного тлумачення поняття флешмобу, але як соціальний рух розширюються і часто набуває політичного змісту. Можна припустити, що у флешмобі люди беруть участь заради розваги, отримання задоволення. Але якщо пригадати подію 30 листопада 1999 року, яка увійшла в історію як «битва за Сіетл», або позбавлення президентського крісла Джофера Естраду 2001 р., то можемо стверджувати, що флешмоб є ефективною технологією управління людьми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Брязкун В. В. Флешмоб [Електронний ресурс] / В. В. Брязкун. - Режим доступу: <http://som.org.ua/k234411.html>
2. Рейнгольд Г. Умная толпа: новая социальная революция / Говард Рейнгольд ; [пер. с англ. А. Гарькавого]. – М. : ФАИР-ПРЕСС: ГРАНД, 2006. – 415 с.
3. Денисюк С. Г. Ментальна природа сучасної політичної комунікації / С. Г. Денисюк // Політологічний вісник : збірник наукових праць. - К. : ІНТАС, 2011. - Вип. 56. - С. 352-359.
4. У соцмережах запустили флешмоб на підтримку закону про мову [Електронний ресурс] // Портал мовної політики. 21.02.2019. - Режим доступу: <http://language-policy.info/2019/02/u-sotsmerezah-zapustyly-fleshmob-na-pidtrymku-zakonu-pro-movu/>

Сугак Дарина Сергіївна – студентка групи 2КН–16б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: goodflo99@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Daryna Sugak – Department of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: goodflo99@gmail.com

Supervisor: **Svitlana Denysiuk** – Doctor of Political Sciences, Professor of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com